

LIETUVOS ZOOLOGIJOS SODAS

PLĖŠRIŪJŲ ŽINDUOLIŲ SKYRIUS

SKYRIAUS VEDĖJA VIRGINIJA MIKUTAVIČIENĖ

GYVŪNŲ ELGSENA

2006.04. 08

KAUNAS

TURINYS

1. Ižanga.....	3
2. Karčiuotieji vilkai.....	3
3. Raudonieji vilkai.....	3
4. Europiniai vilkai.....	4
5. Miškinis šuo.....	4
6. Korsakai.....	5
7. Fenekai.....	5
8. Baltasis lokys.....	5
9. Baribalai.....	6
10. Irbiai.....	6
11. Lūšys.....	6
12. Amūro tigras.....	7
13. Leopardai.....	7
14. Liūtai.....	7
15. Ilgasnukiai ruoniai.....	7
16. Hienos.....	8
17. Ūdros.....	8
18. Marmozetės.....	9
19. Kapucinai.....	9
20. Pavianai anubiai.....	10
21. Pabaiga.....	10

1. Įžanga.

Nuo senų senovės žmonės laikė gyvūnus. Pradžioje dėl maisto, vėliau - pramogoms. Tokių žvėryną turėjo ir Lietuvos didieji kunigaikščiai. Tik XVII amžiuje atsirado visiems atviri zoologijos sodai. Seniausias veikiantis zoologijos sodas yra Vienoje, jis įkurtas 1752 metais.

Mūsų zoologijos sodas dar jaunas, jam tik 68 metai. Tai nedidelis, daugiau kaip 15 ha plotą užimantis parkas, esantis miesto centre, iš vienos pusės apsuptas senojo Ažuolyno, iš kitų pusių - gyvenamųjų namų. Pagrindinis Kauno zoologijos sodo įkūrimo iniciatorius buvo žymus Lietuvos gamtininkas prof. Tadas Ivanauskas. 1938 metų liepos 1 dieną įvyko oficialus zoologijos sodo atidarymas, ekspozicijoje tuo metu buvo apie 40 įvairių gyvūnų, dauguma jų priklausė prof. T. Ivanauskui ar juos padovanojo kiti zoologijos sodai. Per metus eksponatų skaičius išaugo iki 150, buvo atvežti du zebrai, stumbras, kupranugaris, asilas, du Australijos šunys dingo, dygliatriušis, du kapucinai, gulbės, fazanai, papūgos.

Antrojo pasaulinio karo metu zoologijos sodas nenutraukė savo veiklos, po karo jame gyveno 42 žvėreliai: 16 rūšių žinduoliai (25 žvėrys) ir 8 rūšių paukščiai (17 vienetų).

Nuo 1992 metų mūsų zoologijos sodas priklauso Europos zoologijos sodų ir akvariumų asociacijai.

Zoologijos sodas šiandien - tai 15,9 ha miško parkas su šimtamečiais ąžuolais, liepomis ir kita augmenija. Šiuo metu Kauno zoologijos sode gyvena apie 250 rūšių ir porūšių gyvūnai, iš viso apie 2500 vienetų. Tai parkas su kiekvienu metų laiku besikeičiančiais gėlynais, su lankytojus sutinkančiais gyvūnų mažyliais.

Zoologijos sodai prisideda prie išnykimui pasmerktų rūšių išsaugojimo. Tam yra įkurta EEP - programa (Europos retų rūšių išsaugojimo programa). Kauno zoologijos sode plėšriųjų žinduolių skyriuje yra virš 10 rūšių retų gyvūnų. Tai irbiai, raudonieji vilkai, fenekai, karčiuotieji vilkai, miškinis šuo, Amūro tigras, persiškas ir kiniškas leopardai, karčiuotieji pavianai, tamarinai, ūdros, baltasis lokys, ilgasnukiai ruoniai ir kiti. Vedamos retųjų gyvūnų kilmės knygos, veisimo programoms vadovauja kuratoriai, kurie reguliariai atlieka rūšies veislinės bandos analizę, duoda patarimus, sudaro ir parenka poras.

Gyvūnų elgesys nelaisvėje yra analogiškas kaip laisvėje, dažniausiai jis kinta ir priklauso nuo aplinkos – mažų narvų, vietos pasislėpimui ar atsitraukimui. Todėl labai svarbu zoologijos sodų augintiniams sudaryti sąlygas, kuo artimesnes natūralioms, ir kaip galima didesnę plotą skirti jų narvo įruošimui.

Pakalbėsime apie kai kuriuos Kauno zoologijos sodo įdomesnius gyvūnus.

2. Karčiuotieji vilkai, *Chrysocyon brachyurus*,

- primenantys lapę ilgomis kojomis, o neproporcingą kūną puošia didelės, stačios ausys. Paplitę Brazilijoje, Paragvajuje, Bolivijoje, Šiaurinėje Argentinoje. Sutinkami pampose ir pelkių pakraščiuose. Užauga iki 75 cm aukščio, kūno ilgis apie 125 cm, o sveria 20-23 kg. Gyvena pavieniui arba poromis. Gauda įvairius smulkius gyvūnus, ėda vaisius ir kitą augalinį maistą, kartais, susirinkę į gaujas, užpuola namines avis.

Patinas Karo atvežtas 2000.04.06 iš Rygos zoologijos sodo, o patelė Baikštė - 2002.07.27 iš Opolės zoosodo Lenkijoje. Tai labai baikštūs, jautrūs gyvūnai, kurie visus garsus gauda, sukiodami dideles ausis į visas puses, lėtai vaikščioja, atsargiai statydami ilgas kojas ir viską atidžiai apžiūrėdami, ir krūpčiodami nuo menkausio netikėto garso. Išgąsdinti, staiga pašoka ir ima ratais bėgoti po didelį lauko voljerą, o žiemos metu, kai būna uždaryti namelyje, pradeda blaškytis, šokti ant lan-gų arba slepiasi būdose. Manome, kad dėl perdėto jautrumo patelė tris kartus suėdė savo vaikus. Prieš įeinant į jų namelį, pirmiausiai reikia pasibelsti, kad neišgąsdintum besiilsinčių gyvūnų. Tarpusavyje „susikalba“ kiauksėdami ir lodami, jų balsas gana toli girdėti. Ypač lojimas ir kiauksėjimas girdisi rujos metu. Tuomet juntamas ir specifinis rujos kvapas. Vaikus veda žiemos metu. Jauniklius prižiūri abu tėvai.

Karo ir Baikštė puikiai pažįsta aptarnaujančius žmones, žino savo vardus, pašaukti, ateina artyn, labai mėgsta vienadienius viščiukus ar žiurkes, kuriuos pagauna tiesiog ore ir iškart praryja. Patelė labai ilgai ieško vietos, kur pradėti ėsti grobį, o patinas, greitai prarijęs žiurkę ar viščiuką, vėl laukia, o kartais ir atima iš Baikštės.

3. Raudonieji vilkai, *Cuon alpinus*,

sutinkami Tolimuose Rytuose, Vidurinėje, Centrinėje ir Pietinėje Azijoje kalnuotose miškingose vietovėse. Išoriškai jie turi vilko, lapės ir šakalo bruožų, užauga iki 50 centimetrų aukščio ir sveria 18-25 kilogramų. Gyvena nedidelėmis grupėmis iš 5-8 individų. Tai labai socialūs gyvūnai. Dominuojančioje poroje, ypač poravimosi laikotarpiu, susiformuoja draugiški, artimi santykiai. Jauniklius dažniausiai veda tik dominuojanti pora, kiti šeimos nariai padeda juos auginti ir auklėti. Kaip ir afrikiniai šunys lykaonai, be šeimos pagalbos raudonieji vilkai neišaugina savo palikuonių. Suskirsčius grupę poromis, vėl suleisti jų kartu jau nebeįmanoma. Gyvendami gaujoje, žvėreliai pasiskirsto rangais, ko negali būti tarp tik poroje gyvenančių gyvūnų ir todėl jie retai susilaukia palikuonių. Pastebėta, kad minimaliausias laikymo zoologijos sode variantas - du patinai ir dvi patelės. Mūsų startas toks ir buvo. Remiantis daugeliu stebėjimų, maistą vaikus auginančiai patelei neša tėvas, vėliau jis šeria ir jauniklius. Kiti suaugę gaujos nariai prisideda vėliau, o pradžioje jų pareiga - saugoti patelę: stebėti prižiūrėtojus, lankytojus, kad patelė jaustųsi saugi, jai nereikėtų palikinti guolio. Pernai mūsų pagrindinė pora kovo 9 dieną atsivedė jauniklius, bet dėl trukdymų vaikus kovo 29 dieną suėdė. Gyvūnai elgėsi taip, kaip ir aprašoma publikuotuose stebėjimuose - patinas lyderis Boksas nešė maistą motinai, kiti likę du gaujos nariai saugojo teritoriją. Kai pas juos įėjo svetimi žmonės, sukėlė triukšmą, nes kapojo ledą, vaikai dingo. Šiais metais jauniklių dar nebuvo, o prieš du mėnesius netekome antrosios patelės Šilkos. Patelė lyderė Amga šiuo metu vėl poruojasi su patinu lyderiu Boksu, šis vis kiša galvą jai po pilvu ir pakelia ją nuo žemės, o antrasis patinas Bildukas vis „statomas“ į savo vietą - Boksas imituoja su juo poravimosi veiksmus lyg Bildukas būtų patelė, jis vaikomas, neprileidžiamas prie pašaro, o patelė dažnai prieš Bilduką vartosi, lyg jį provokuoja, po ko tarp patinų vyksta rietenos. Praėjus kuriam laikui, visi vėl gražiai „kalbasi“, kartu miega.

4. Europiniai vilkai, *Canis lupus*,

- paplitę Eurazijoje, JAV, P. Kanadoje. Kūno ilgis 105-160 cm, aukštis – 80-85 cm, sveria 32-50 kg, daugiausia svėrė 79 kg. Vilkai daugiau naktiniai gyvūnai, gyvena šeimomis, sudarytomis iš tėvų ir šiųmečių jauniklių, prie kurių gali prisijungti praeitų metų vadų vilkai ir vieniši patinai, poros praktiškai susidaro visam gyvenimui. Gaujoje paprastai būna 10-12 individų. Jauniklių auginime dalyvauja ir kiti nariai, ypač vieniši patinai, „dėdės“. Kartais gaujos gali susijungti, norėdamos užpulti didesnes laukinių ar naminių galvijų bandas, bet po medžioklės jos vėl išsisklaido. Gauja laikosi maždaug 3-6 km², kartais 10 ar net 35 km² teritorijoje, kurią ženklina ir saugo, čia yra ir pastovi vilkų irštva. Apie savo buvimą vilkai paskelbia aukštu staugimu, o tarpusavio santykiai paremti atskirų individų hierarchija. Ištirinėta daug vilkų kūno, uodegos pozų, mimikos išraiškų, kurių pagalba vilkai tarpusavyje bendrauja. Pagrindinis grobis – įvairūs kanopiniai. Vienu metu vilkas gali suėsti net 10 kg mėsos. Medžioklės metu kiekvienas vilkas turi savo rolę, net medžiodami dviese, vilkai pasiskirsto vaidmenimis: vienas veja, kitas laukia pasaloje. Vilkai yra labai organizuoti, išsivystę plėšrūnai. Vilkai laisvėje išgyvena 15-20 metų.

Lietuvos zoologijos sode europiniai vilkai veisėsi nuo 1968 iki 1995, viso 17 kartų, gimė 76 vilkiukai. Šiuo metu pas mus gyvena trys vilkai: senasis Šarchanas, jam jau 12 metų, 5 metų patelė Kleo-2 ir septynmetis Rokutis. Nelaisvėje vilkai elgiasi panašiai, kaip ir laisvėje: gaujai vadovauja lyderis, dažniausiai tai - patelė. Galime stebėti visus hierarchijos pasireiškimo būdus: pripažindamas aukštesnį rangą, silpnesnis gyvūnas atsuka stipresniam savo kaklą (tai pati pažeidžiamiausia vieta!), pabruka uodegą, prie pašaro prieina tik po vado ir t. t. Puikiai pažįsta juos prižiūrėtojus, pasitinka, šokinėdami ir cypaudami, žino savo vardus. Bet mažiausias nepažįstamas daiktas gali vilkui sukelti šoką. Vieną kartą prižiūrėtoja paliko ant būdos už narvo darbinės pirštines, tai vargšas vilkelis Donis visą dieną pralaktė palei tvorą, pabrukęs uodegą, kol žmonės susiprato, kas jį taip išgąsdino.

5. Miškinis šuo, *Speothos venaticus*,

- pagal kūno sandarą jie labai panašūs į barsuką. Sutinkami Centrinės, Pietų Amerikos savanose ir miškuose. Sveria 5-7 kg, kūno ilgis 57-75 cm, o dantų jie turi 40, o kartais tik 38 (paprastai šuniniai turi 42 dantis). Gerai prisitaikę gyventi tankiuose sąžalynuose, švendrynuose, paupiuose. Mėgsta plaukioti ir nardyti, vandenyje gauda vandens kiaulytes. Minta smulkiais gyvūnais, paukščiais, vabzdžiais. Medžioja dažniausiai naktį nedidelėmis grupėmis iki 10 individų.

Mūsų narvas nedidelis, bet sąlygos gana geros, nes gyvūnai gali raustis, kasti urvus, yra įruoštas nedidelis baseinėlis. Prieš kelis metus čia gyveno kita pora ir vaikus augino kaip tik išknistame

urve, o ne būdoje. Miškiniai šuniukai tarpusavyje cypauja, kiauksi, labai liūdi, likę vieni ar atskirti nuo kitų šeimos narių - patinėlis Benas nugaišo po trijų savaičių, kai buvo atskirtas nuo patelės (jis jai netiko pagal kraujo liniją, iš Edinburgo zoo mes gavome naują patiną, o senąjį turėjome perkelti į kitą narvą). Miškiniai šuniukai linkę tukti, todėl dažnai mūsų Nina, atvežta iš Brno zoo, turi antsvorio problemų, laikosi dietos, o pašarą ryja beveik nekramtydama. Kai gyveno kartu su dviem patinėliais, ji juos apėsdavo. Dėl apvalių formų mes Ninutę vadiname bandele arba pyragėliu.

6. Korsakai, *Vulpes corsac*,

- sutinkami Azijos ir Pietryčių Europos stepėse, pusdykumėse ir dykumose. Kūno ilgis 50-60 cm, jie sveria apie 3-4 kg. Korsakai turi dideles, prie pagrindo plačias ausis. Minta smulkiomis stuburiniais gyvūnais, vabzdžiais, augalinio maisto beveik neliečia. Medžioja prietemoje, vasarą, jei nelabai karšta, galima juos pamatyti ir dienos metu. Vanduo jiems nebūtinai, Tai labai ištvėringi gyvūnai. Gyvena urvuose. Atsargiai iškiša galvą iš urvo, apsidairo, po to išlenda, atsitupia šalia landos ir vėl įdėmiai dairosi. Ir tik po to keliauja į medžioklę. Korsakai turi labai gerą klausą ir uoslę. Sunku jiems žiemą, kada daug sniego ir gyvūnėliai tiesiog smenga pusnyse. Dažnai, artėjant šaltiems orams, korsakai iškeliauja piečiau.

Šiuo metu Lietuvos zoologijos sode gyvena 4 korsakai – 1 patinėlis ir dvi jo seserys bei jam į porą atvežta iš Vokietijos dar viena patelė. Mūsų zoologijos sode šios rūšies laputės veisiasi, vaikus augina pačios, mėgsta juos slėpti po visą narvą išknistuose urvuose, bet ir prižiūrėtojams yra tekę auginti korsakiukus, o vieną kartą juos išaugino naminė, baltos spalvos katė kartu su savo dviem baltais katinėliais. Gražu buvo pažiūrėti į šią šeimyną. Mama korsakė vaikų atsisakė, kai pravažiavo mašina, vežanti krovinį – ji išbėgo iš būdos, kur buvo jaunikliai ir daugiau pas juos negrižo. Tada ir nusprendėme atskirti mažylius, nes kitaip jie būtų kritę nuo bado ir šalčio. Katei pasisėkė visus penkis išauginti, bet labiausiai pasisėkė mums, nes tokių gležnų lapiukų priežiūra – alinantis darbas. Įdomiausia, iš kur motina žino, kurie vaikai yra silpni, o kurie stipresni – atkėlus būdos dangtį, pamatai visus korsakėlius krūvoje, o kokį vieną, du paguldytus atskirai. Fiziškai jie niekuo nesiskiria nuo esančių krūvoj. Paimdavome atstumtuosius auginti patys, bet jie po 10-16 dienų žūdavo.

7. Fenekai, *Fennecus zerda*, - mažiausios laputės didelėmis ausimis, paplitę Šiaurės Rytų Afrikoje nuo Maroko Rytų iki Sudano ir Egipto. Užfiksuoti pranešimai, kad sutinkami Pietryčių Arabijoje, Sinajuje, Pietų Irake ir Kuveite. Gyvena mažomis grupėmis iki 10 individų, jie yra naktiniai gyvūnai. Šie gyvūnėliai labai prisitaikę gyventi dykumos sąlygomis, kai naktis šalta, o diena karšta, pvz., jie gali išbūti ilgai negėrę. Didelės ausys padeda išgirsti mažiausią šnaresį net po žeme. Tarpusavyje žaidžia įvairius medžioklės imitavimo, tykojimo, šokinėjimo žaidimus.

Alisą mums padovanojo žmonės, ją gavę dovanų iš Mauritanijos genties vado, o patinėliai atvežti iš Latvijos ir Vokietijos. Alisa gyvena su vokiečiu, jie jau poravosi, gal sulauksime mažylių.

Kai Alisa atvyko į zoologijos sodą, prieš tai ji gyveno namuose su žmonėmis, tai ją galėjome paimti ant rankų. Ji mėgo miegoti su savo žaisliuku. Zoosode fenekai mėgsta būti įvairius vaisius (deja, Lietuvoje Alisos mėgstami mangai ne tokie saldūs, kokius jai atvežė iš Afrikos), kirminukus, peliukus ir mėsą. Patinėlis iš Vokietijos ten gyveno narve, kuriame dienos metu buvo prietema, o naktį pas jį būdavo diena (lankytojų patogumui dažnai įrengiami tokie narvai, kur dirbtinai pakeičiama naktis su diena). Jis mūsų zoologijos sode gyvena daugiau kaip pusę metų, bet vis dar dieną sėdi prisimerkęs ir nori miegoti. Šiaip šie gyvūnėliai labai baikštūs, krūpčioja nuo staigių, netikėtų garsų, bet išidrasinę prieina prie narvelio grotų, apuosto atkištą pirštą, atpažįsta žmones. Prieš 20 metų zoosode gyvenęs fenekėlis mėgdavo išbėgti palakstyti po aptarnavimo koridorių ir pats sugriždavo į savo narvelį.

8. Baltasis lokys, *Thalarctos maritimus*,

- gyvena 1951 metais statytame paviljone su baseinu. Tai stambiausias pasaulio sausumos plėšrūnas, laisvėje sutinkamas visoje Arktikoje, retkarčiais nukeliaujantis į žemyno tundrą. Kai kurie patinai užauga net iki 3 metrų ilgio ir sveria apie 700 kilogramus. Mūsų Jasperas arba Kasparas yra, aišku, mažesnis, jo kol kas nesvėrėme. Jis atvežtas iš Talino zoologijos sodo 1997.02.13, o gimęs šiame zoosode 1995.12.23. Per sodo istoriją viso yra registruoti penki čia gyvenę lokiai - dvi patelės ir trys patinai. Šiuo metu Kasparas gyvena vienas, ir, nors laisvėje lokiai vienišiai, buvo daug įdomiau, kuomet kartu dar gyveno mūsų senoji patelė Maša, kuri nugaišo 2004.10.29, sulaukusi 33 metų amžiaus. Nelaisvėje šie lokiai išgyvena iki 41 metų. Baltieji lokiai poruojasi pavasarį arba vasarą, o mažylius veda žiemą, gruodį - sausį. Tuo metu pasikeisdavo ir mūsų lokių elgsena. Nors Kasparas buvo dar jaunas, nes patinai subręsta 5-6 metų amžiaus, bet vis vien, patelei pradėjus rujoti,

bandydavo poruotis. Kartais nuo Mašos jis gaudavo į ausį. Įdomu, kad žaizdos vietoje ataugdavo juodas kailis. Kasparas yra labai jautus, puikiai pažįsta žmones, o kai buvo mažas (jis pas mus atvežtas metų ir dviejų mėnesių amžiaus, o laisvėje tokie lokiukai dažnai dar gyvena su mama) susijaudinęs čiulpdavo atsikišusį grotų strypą, kurį teko nu-pjauti. Tada jis, kaip mažas vaikas, pradėjo čiulpti leteną, tuo pačiu metu skleisdamas tokį lyg motoriuko garsą. Taip lokiukai daro, čiulpdami motiną. Jis visuomet pasveikina pažįstamus, stiebdamasis ant pirštų galų, caksi ir čepsi, bandydamas atkreipti dėmesį, kad, neduok dieve, nepraeitum pro šalį, jo nepašnekinęs. Labai nori, kad jį pro grotas paglostytum – atkiša lūpas, ausį, visaip glaustosi.

9. Baribalai, Ursus americanus,

- laisvėje gyvena Amerikoje nuo Meksikos iki Aliaskos. Labai primena Azijoje gyvenančius himalajinius lokius. Kūno ilgis 1,5-1,8 m, svoris 120-150 kg. Minta įvairiu augaliniu maistu, vabzdžiais, jų lervomis, smulkiais stuburiniais gyvūnais, dvėseliena. Poruojasi vasarą, jaunikliai gimsta žiemą. Mūsų Barbė vaikų susilaukė, miegodama žiemos miegu, jie buvo labai maži, žįsdami mamą, burzgdavo. Meškos yra vienišės, susitinka tik rujos metu, po to išsiskiria. Patinas, sutikęs patelę su jaunikliais, gali juos užpulti ir suėsti, todėl jauniklių auginimo metu patelės yra labai atsargios ir piktos. Meškiukai lyg maži vaikai, labai žaismingi, žingeidūs, smalsūs, visur lenda, lipa, todėl laisvėje daug mažų lokiukų žūsta pirmaisiais gyvenimo mėnesiais, kai jie tik pradeda pažinti su didžiuoju pasauliu. Vienas mūsų lokiukas taip pat betyrinėdamas aplinką, rado plyšį, išlindo iš narvo ir buvo pagautas panteros, kuri jį sudraskė. Kitas meškutis buvo užsiropštęs į šalia narvo augančią eglę, jį iš ten reikėjo iškelti, pasistačius labai ilgas kopėčias. Kai zoosode auga kokios nors rūšies meškiukai, reikia būti visuomet pasiruošusiam visokiems įmanomiems netikėtumams.

10. Irbiai, Uncia uncia,

- gyvena Altajuje, Tibete, Himalajuose, Mongolijos kalnuose. Kūno svoris 23-41 kg, ilgis 103-130 cm, o uodegos ilgis 92-105 cm. Daugiausiai aktyvus prietemoje ir naktį, bet zoologijos sode juos galima išvysti ir dienos metu. Pagrindinis grobis – kanopiniai gyvūnai, be to, gaudo kiškius, ir kitus smulkesnius žvėrelius. Poruojasi žiemą ar ankstyvą pavasarį, tuo metu kalnuose girdisi garsus patinų ir patelių miauksėjimas, nėštumas trunka apie 90 dienų, gimsta 1-5 jaunikliai, jų skaičius vadoje priklauso ir nuo to, ar pakankamai aplink grobio. Dažniausiai registruojamos vados, kur tik 1-2 jaunikliai. Manoma, kad šiuo metu laisvėje gyvena truputį daugiau kaip 100 irbių.

Kauno zoo irbiai gyveno nuo 1955.06.24. Tai buvo patelė Princė. Dar dvi patelės, Ramunė ir Rūta, atvežtos 1959.05.23, o pirmas patinas Amūras - 1961.12.17. Nuo 1962 metų iki 1980 iš viso irbiai veisėsi 22 kartus, gimė 32 irbiukai, o sėkmingai išaugo 7 mažyliai.

Šiandien Kaune gyvena jauna pora Žaibas, atvežtas iš Čekijos Liberec zoosodo, ir Valli, gauta iš Talino zoo. Šiomet kovo 21 dieną jie pirmą kartą poravosi, ir dabar gyvena kartu. Kol nebuvo susiję į porą, suleisti pešdavosi, suleidus, reikėdavo saugoti, kad nesusižalotų. Po daugybės suleidimo bandymų pagaliau susidraugavo, dabar kartu ir ėda, ir miega, atskirti nebereikia. Tarpusavyje gražiai bendrauja – praeidami pro vienas kitą, pasitrina snukučiais, papurškia, miauksi. Panašiai, pamurkdami ir pasitrindami pasitinka ir prižiūrinčius žmones. Labai jiems patinka priešais narvą gyvenantys Dovydo elniai : dažnai juos medžioja – sėlina, sėlina, o po to staigiai šoka ant grotų. Pro šalį vežimą traukiantį arkliuką ar pravedamus žirgus, kurie dirba ratelyje ir vežioja vaikus, taip pat medžioja.

11. Lūšys, Lynx lynx,

- paplitę Eurazijoje, š. Amerikoje, kūno ilgis 82-105 cm, svoris 8-15 kg., turi trumpą, apie 20-30 cm uodegą ir šepetėlius ant ausų. Labiau mėgsta gūdžius, neižengiamus spygliuočių miškus, puikiai laipioja medžių kamienais uolomis, moka plaukti. Gauda paukščius, smulkius žinduolius, užpuola ir naminius šunis ir kates. Priešingai vyraujančiai nuomonei, lūšis nešoka ant grobio nuo medžio iš viršaus, o tykoja jo prie tako, arba patykojus, prišoka ir sugriebia.

Poruojasi žiemą ar anksti pavasarį, patinai, šiaip tylūs, pradeda garsiai rėkauti, nėštumas 63-74 dienų, atsiveda 2-3 lūšiukus. Guolis būna sunkiai žmogui pasiekiamoje vietoje: duobėje, po išvirtusio medžio kelmu, barsuko senoje oloje, uolos plyšyje. Įdomu, kad skirtingai nei kitų kačių, jauniklių auginime dalyvauja ir tėvas. 1974-2005 metų Kauno zoo lūšys vaikus vedė 5 kartus, iš viso gimė 7 lūšiukai, penki sėkmingai išaugo.

Kartais lūšys patenka pas privačius žmones, nes jos yra prieraišios, meilios. Bet... jos vis dėlto plėšrūnės, stambios ir dėl to pavojingos katės. 1979 metais į zoologijos sodą pateko žmonių

užaugintas lūšiukas Rickus. Jis namuose tapo pavojingas, kadangi jo šeimininkas išvažiavo gyventi kitur, o likę šeimos nariai jo laikyti nenorėjo ir bijojo. Rickus sunkiai pakėlė ištrėmimą iš namų, nors ir laukdavo savo buvusių šeimininkų, bet išdavystės joms neatleido – kai jos atvažiuodavo aplankyti, Rickus jas iškart pažindavo, priešdavo prie groto, atsitūpdavo, bet niekada nežiūrėdavo į aplankiusių akis. Pagaliau jos liovėsi jį lankyti. Rickus stipo 1987 metais nuo plaučių uždegimo, būdamas apie 10 metų amžiaus.

12. Amūro tigras, *Panthera tigris altaica*,

- tai patys stambiausi kačių atstovai. Paplitę Rusijos pietryčiuose, Šiaurės rytiniuose Kinijos rajonuose ir Šiaurės Korėjoje. Sveria 170-272 kg, kūno ilgis 180-317 cm, patelės už patinus šiek tiek mažesnės. Šiuo metu laisvėje telikę apie šiu 500 tigrų. Jie sparčiai nyksta dėl miškų kirtimo, be to, jie naikinami, nes puola naminius gyvulius. Jų organai plačiai naudojami Rytų medicinoje įvairioms ligoms gydyti – tam tikslui tigras panaudojamas nuo nosies iki uodegos galiuko. Pagrindinis tigrų grobis – kanopiniai gyvuliai, gyvena ir medžioja pavieniui, pora sudaroma tik rujos metu. Patinas, sutikęs patelę su jaunikliais, ją gali užpulti, o vaikus sudraskyti. Vienišas tigras užima Primorjės krašte apie 400 km² teritoriją. Patelė su tigriukais, kol jie maži, tenkinasi 15-20 km² teritorija, pamažu ją didindama. Poravimosi laikotarpiu tarp patinų aršios vyksta kovos.

Kauno zoologijos sode pirmasis tigriukas gimė 1969 metais, nuo to laiko iš viso gimė 116 mažyliai, kurie dabar gyvena įvairiuose pasaulio zoologijos soduose.

Tigrai stiprūs ir pavojingi plėšrūnai. Su jais dirbant, visada reikia būti budriam ir susikaupusiam. Jie mėgsta bendrauti, glaustosi prie groto, bet niekada negalima pamiršti, kad tai patys pavojingiausi kačių šeimos atstovai. Dažnai, pervarant į kitą narvą, priešinasi, šoka ant groto, kerta letenomis. Įdomu stebėti ir mažuosius tigriukus. Kai atidarai jų būdą (aišku, prieš tai saugiai uždarius motiną kitame narve) ir nori juos paimti, jie gulasi ant nugaros, atkiša nagus, draskosi, urzgia ir priešinasi, bet paskui pripranta ir nori būti paimami ant rankų.

13. Leopardai, *Panthera pardus*,

- paplitęs Afrikoje, išskyrus Sacharą, ir pietinėje Azijos dalyje. Kūno ilgis 91-180 cm, svoris – 32-40 kg, kartais gali sverti net 100 kg. Pietinių porūšių leopardų kailis tamsesnis ir ne toks tankus, kaip šiaurinių gentainių ir jie yra smulkesni. Puikiai laipioja medžiais, gali pagauti net beždžiones, bet grobį dažniausiai medžioja naktį ant žemės, o grobio likutį ryte užsitempia į medį. Leopardo medžioklės objektas – įvairūs kanopiniai: antilopės, elniai, stirnos ir kiti, bet jis neatsisako ir graužikų, paukščių, gaudo net roplius ir vabzdžius. Grobio tykoja prie tako ar vandens telkinio.

Kauno zoologijos sode gyvena dviejų porūšių leopardai - kuniškasis ir persiškasis. Šiuo metu neturime sąlygų juos laikyti poromis, todėl jie vieniši. Kuniškoji leopardė Šilka turėjo patiną, buvo susilaukusi priauglio. Ji yra gana jauki, nes auginta dirbtiniu būdu Vengrijos Sheged zoologijos sode, bet progai atsiradus, vis tiek bando iškišti leteną ir pačiupti. Jos patinas prieš 9 metus surado skylę viršuje grotose, ir išlindo lauk. Jo pagauti nebuvo galima, todėl teko imtis kraštutinių priemonių ir nušauti, nes rizikuoti negalima – leopardai itin pavojingi ir ant žemės, ir medžiuose.

14. Liūtai, *Panthera leo*,

- žvėrių karaliai, bet, deja, didžiausi tinginiai, pramiegantys didesnę paros dalį. Retai pamatysi liūtą judantį. Per parą išmiega iki 16 valandų. Patinų kūno ilgis 180-240, svoris 180-227, o patelės žymiai mažesnės už patinus. Tai vienintelė katė, sudaranti poligaminę šeimą, kai vienas patinas turi kelias žmonas. Tolia liūtų bendruomenė vadinama praidu. Jį sudaro 1-2 suaugę patinai, kelios patelės ir jaunikliai. VII-X amžiuje liūtai gyveno ir Pietinėje Europoje, dabar jų arealas išlikęs tik Centrinėje Afrikoje ir nedaug jų sutinkama Indijoje, Gudžaro valstijoje. Medžioja daugiausiai patelės, užpuldamos įvairias antilopes, zebrus, kitus kanopinius. Liūtas patinas išsiskiria puikiais karčiais. Įdomu, kad kastruoti liūtų patinai karčių netenka.

Liūtų pora Simba ir Molė kartu gyvena nuo praeito rudens. Šiuo metu jie laukiasi, liūtukų, tai bus jų pirmieji jaunikliai. Kartais vaikus augina abu tėvai, kartais mes juos atskiriame, nes patinas labai juos nešioja. Vienais metais senoji liūtų pora labai gražiai išaugino vieną liūtukę net žiemos metu. Kai iš būdos išeina tėvas, mažylę šildydavo mama, ir atvirksčiai. Nala, toks buvo jos vardas, sėkmingai išaugo ir išvyko į kitą zoologijos sodą. Liūtai, kaip ir dauguma stambiųjų plėšrūnų, puikiai pažįsta žmones, atsiliepia šaukiami vardu, turi gerą atmintį ir pamena žmones, kuriuos pažinojo seniau.

15. Ilgasnukiai ruoniai, *Halichoerus grypus*, - paplitę Vakarų Atlante, prie Labradoro pusiasalio, šv. Lauryno įlankoje, reguliariai sutinkami prie Islandijos krantų, Britanijos salų,

Skandinavijos ir Murmano pakrančių. Gyvena ir Baltijos jūroje. Klaipėdos Jūrų muziejuje gimę ruoniukai taip pat paleidžiami į šią jūrą. Minta įvairia žuvimi. Patinų kūno svoris apie 300 kg, o ilgis – 240-260 cm, patelių svoris 150-200 kg ir ilgis 170-200 cm. Poruojasi, praėjus dviems savaitėms po jauniklio gimimo. Ruonės pienas labai riebus, daugiau kaip 30 %riebumo, o baltymų jame yra 7,4%, todėl mažylis labai greitai auga. Kai motina jį palieka vieną dviejų savaičių amžiaus ir pradeda poruotis, jis jau būna pakankamai sustiprėjęs ir pasiruošęs savarankiškam gyvenimui. Subręsta 4-5 metų amžiaus.

Pirmasis ruonis į Kauno zoologijos sodą pateko 1962 metais. Tai buvo visai maža, dar vaikišku kailiuku ruoniukė, kurią pavadino Roza. Ji neturėjo poros, bet išgyveno rekordinį amžių – krito 2000 metais, sulaukusi 38 metų. Po metų iš Rygos zoologijos sodo gavome prie Rygos įlankos sugautus du ruoniukus Kają ir Gerdą. Roza buvo draugiška, nervindavosi tik žiemos antroje pusėje ir pavasarį, kai rujodavo. Tuomet būdavo agresyvi, vis bandydavo pagąsdinti, sukdamą galvą į prižiūrėtojo, plaunančio baseiną, pusę ar irdamasi link jo. O šiaip mėgo bendrauti, klausdavosi dainų, kai jai dainuodavo – užmerkdamo akis, kartais net uodegą iš malonumo užriesdamo. Kąjus su Gerda gyvena dviese, žmonių bendravimo jiems reikia mažiau. Bet prižiūrėtojus atpažįsta iš toli, ypač kai neša kibirą žuvies, jie įprato gauti pašarą 11 ir 16 valandomis, tai ir laukia, galvas virš vandens iškelę. Baseinas mažas, kartais susipeša, patinas didesnis ir skriaudžia patelę. Šią žiemą poravosi, bet jauniklio gimimui mes nepasiruošę, nes patiną reikėtų iškelti į kitą baseiną, nes jis suės ruoniuką, jei jis gimtų.

16. Hienos, *Hyaena hyaena*, - paplitusios Vakarų, Šiaurės ir Rytų Afrikoje, vakarinėje ir pietinėje Azijoje. Sveria 35-50 kg, kūno ilgis 1,10-1,20 m. uodega trumpoka, apie 30cm. Dryžuotosios hienos mėgsta savanas ir atviras miškingas vietas, vengia dykumų. Nėštumas trunka apie 90 dienų, gimsta 2-4 jaunikliai. Hienos išore primena šunis, bet iš tiesų artimesnės katininiams ir viveriniams. Daugiausiai veiktos naktį, rasia guolius, kuriuose įsikuria ir jaunikliai, ir suaugėliai. Hienų snukis platus, o žandikauliai labai stiprūs, dantimis gali traiškyti kaulus. Laisvėje dryžuotosios hienos visą laiką ieško dvėsėlienės, bet kartais pasigauna kokį smulkų grobį – kiškį, vabzdžius, paukščius, ėda vaisius ir kitą augalinį maistą. Hienos geba suvirškinti ir tas laimikio dalis, kurių kiti žinduoliai nevirškina – odą, kaulus.

Dryžuotosios hienos gyvena pavieniui, veisimosi metu sudaro poras, mažas grupes. Jaunikliai nuo 7 mėnesių amžiaus lydi suaugėlius į medžioklę. Hienos turi savo teritoriją ir ją žymi, naudojamos kvapiąją analinę liauką.

Kauno zoologijos sode nuo 19740metų gyveno 21 hiena. Pradžioje vis nepavykdavo sudaryti poros. Pirmieji hieniukai gimė 1995.07.18. Įdomu, kad juos augino abu tėvai, ir jie abu išauginti dirbtinai. Mūsų hienos turi galimybę knisti, rausti urvus. Hienoms, auginančioms vaikus reikia ne mažiau 10 vietų, kur jos galėtų juos vis pernešti, kitaip juos pameta arba užtašo. Mūsų hiena patelė vaikus periodiškai nešiojo iš vienos slėptuvės į kitą, įdomu, kad tuomet, kai mažieji likdavo vieni, pvz., būdoje, jie ten gulėdavo tyliai, tyliai, neišleisdavo nė garselio. Atidarius būdos dangtį, negalėdavai iš jų nesijuokti – hieniukai būdavo „užsimaskavę“ – prisiploję prie grindų kiek įmanoma stipriau. Ir tik motinai sugrįžus, vaikai atsigaudavo, pradėdavo inkšti. Iš viso pas mus hienos gimė 7 kartus, išaugo 8 jaunikliai. Jie iškeliaavo į kitus zoologijos sodus.

Man hienos yra vienos iš įdomesnių gyvūnų, myli joms patinkančius žmones, tuo pačiu metu vienam gerinasi inkšdamą, klūpėdamą ant priekinių kojų, ir tuo pačiu metu šiauria nugaros karčius prieš žmogų, kuris kažkada ją įžeidė, pastumdamas už snukio. Mūsų hienos prikūrę tiek „hienybių“, kad apie jas galima atskirą paskaitą skaityti – buvo kelis kartus pabėgę (patelę prieš vaikų gimimą patraukia į nuotykius), vieną kartą pabėgo ir lakstė po uždarą kiemą, ten padarė tokią betvarkę, viską išstampė. Bet jūs įsivaizduokit hieną su kirviu ar laistymo žarna, kibiru dantyse. Kartais pasigaili, kad prie gyvūnų nėra stebėjimo kamerų.

Dabartinė mūsų hienų pora irgi jauna ir laukiasi savo pirmųjų vaikų.

17. Ūdros, *Lutra lutra*,

- paplitusios Europoje, Šiaurės Afrikoje, Mažojoje Azijoje. Gyvena medžiais apaugusiuose upeliuose, ežeruose. Lietuvoje ūdros sutinkamos beveik visuose rajonuose, bet jų populiacija visur negausi: dėl vandens užterštumo mažėja žuvų, blogėja šių žvėrelių mityba, organizme kaupiasi nuodingos medžiagos, mažėja vislumas, didėja jauniklių mirtingumas. Kūno ilgis 55-95 cm, sveria 6-10 kg. Minta žuvimis, vėžiais, varliagyviais, smulkiais graužikais, paukščiais. Medžioja prietemoje. Per parą suėda maždaug kilogramą žuvies. Gyvena pavieniui. Ūdros sutinkamos tik prie vandens,

mėgsta sraunias, per miškus tekančias upes ir upelius aukštais krantais, užima siaurą, apie 100 metrų pakrantės ruožą, o žiemą svarbu, kad būtų neužšalantių properšų, ekečių. Jei jų nėra, ūdra plaukdama, eidama sausuma ieško naujos gyvenamosios vietos, per parą nueina sniegu maždaug 8 km, o ledu – apie 15 km.

Savo gyvenamojoje vietoje ūdra turi pastovų urvą ir keletą slėptuvių po medžių šaknimis. Įėjimai į urvą būna po vandeniu. Poruojasi vasarą, o vaikus veda ne tik pavasarį, bet ir vasarą ar net vėlyvą rudenį. Ūdrai, kaip ir daugumai kiauninių būdingas ilgas latentinis embriono vystymosi periodas.

Ūdros labai žaismingos, linksmos, todėl mėgstamos tiek zoologijos sodo lankytojų, tiek pačių prižiūrėtojų tarpe. Per Kauno zoosodo gyvavimą jame buvo laikomos 8 ūdros, dauguma iš jų – išaugintos žmonių, nes rastos gamtoje. Visos buvo labai jaunos, pažindavo žmones, laukdavo ateinant tvarkyti narvo, pasitikdavo, skleisdamos įvairius garsus, kardavosi į viršų kabindamosi į rūbus, mėgdavo, kad jas paglostytum, žaisdavo vandenyje su kamuoliuku, dantyse įsikandusios, jį atnešdavo. 1992-1993 metais joms įrengtas naujas voljeras. Čia yra kriokliukas, išbetonuotas vandens baseinas, kuriame vanduo kasdien pakeičiamas, gyvūnai gali laiptoti, pasiknisti, pasislėpti rąste ar po kelmiais. Narve auga keletas krūmų. Miega ne joms įrengtose būdose, o tuščiaiduriame, iš abiejų galų atvirame rąste. Šiuo metu gyvenantis patinas Colis atvežtas iš Varšuvos zoo, o patelė Neda rasta Žuvinto rezervato teritorijoje ir perduota mūsų zoosodui. Jie jau suaugo ir dabar galime tikėtis prieauglio. Lig šiol vis nepavykdavo sudaryti poros, nes gyvūnai būdavo tos pačios lyties. Įsigyti ūdras nėra paprasta, nes į spąstus patenkančios dažniausiai būna labai sužalotos. Ūdras medžioti draudžiama, jų kailis paklausus visais metų laikais, nes jos šeriasi visus metus.

18. Marmozetės, *Callitrix jacchus*,

- sutinkamos lietinguose Brazilijos miškuose, į pietus nuo Amazonės upės. Gyvena aukštuose medžiuose ant storesnių šakų šeimyninėmis grupėmis po 3-8 individus, tarpusavyje bendrauja trumpais cypsėjimo garsais. Minta vaisiais, vabzdžiais, kitu augaliniu maistu. Zoologijos soduose gerai veisiasi ir išgyvena 6-12 metų. Nėštumas trunka apie 140 dienų, paprastai gimsta 2 jaunikliai. Mūsų patelė praeitų metų rugsėjį buvo atsivedusi net 4 mažylius, bet jie gimė negyvi. Vaikų auginime aktyviai dalyvauja tėvas – jis visą laiką rūpinasi mažylius, motina juos tik maitina iki 6 mėnesių amžiaus. Lytiškai subręsta 14 mėnesių. Suaugę patinai labai taikūs, nemėgsta peštynių, net skiria besipešančius jauniklius. Partnerį renkasi patelė. Mūsų patelė iš didžiojo narvo kartais patampo už uodegos kaimynę, gal dėl to, kad ši nuviliojo nuo jos abu patinus. Šių metų balandžio 1 dieną patelė iš mažojo narvo atsivedė du mažiuokus, bet vienas po trijų dienų krito, buvo nemaitintas, o likęs auga pas tėtį. Šioje šeimoje viskas vyksta kaip iš knygos – tėtukas nešioja vaiką, jį prausia, mama tik pamaitina – patinėlis prisiartina prie patelės, mažylis pas ją pereina, pažinda, ir vėl sugrižta pas tėvą. Atpažinę pažįstamą žmogų, kraipo galvytę, slepiasi, jei nori sugauti.

19. Kapuciniai, *Cebus apella*,

- gyvena kalnuotoje Šiaurės rytų Brazilijoje šeimomis po 10-30 individų, užima tam tikrą teritoriją ir ja dažnai dalijasi su staugūnais, su kuriais sugyvena taikiai ir niekada nesipeša. Aktyvūs dieną, visą laiką praleidžia medžiuose. Mėgsta ilsėtis, karodami ant šakų, nukabinę visas galūnes. Sveria 1,1-3,5 kg, kūno ilgis – 32-57 cm, uodegos – 29-56 cm. Patelės truputį mažesnės nei patinai. Veisiasi ištisus metus, nėštumas – 180 dienų, gimsta vienas mažylis, dvyniai – labai retas atvejis. Vaiką patelė nešioja prispaudus prie krūtinės arba ant nugaros, juo labai rūpinasi, pastoviai stebi, laižo ir valo kailiuką. Jį auginti padeda ir kiti šeimos nariai, mūsų mažyliu rūpinasi ir broliukas.

Bandai vadovauja patinas – lyderis. Savo pranašumą jis rodo įvairiomis pozomis, balsais, grimasomis, judesiais. Šių beždžionių emocijos, jausmai labai išsivystę, pvz., sutikimas arba pasitenkinimas išreiškiami, atgal patempus lūpų kampučius, jokio garso tuo metu gyvūnai neskleidžia. Č. Darvinas tokią kapucino mimiką pavadino šypsena. Kai kapuciniai verkia, jų akyse pasirodo ašaros. Kapuciniai minta vaisiais ir vabzdžiais, ant žemės nulipa tik atsigerti, arba kai siaubia plantacijas. Nelaisvėje jie yra visaėdžiai. Vienas rudasis kapucinas San Diego zoo išgyveno apie 40 metų.

Šios beždžionės labai vikrios: bėgioja ir vaikšto visomis galūnėmis, kartais ir ant užpakalinių kojų, retkarčiais šokinėja, laiką leidžia ant šakų. Kai ilsisi, uodega dažnai apsvynioja šaką. Uodegą naudoja ir pusiausvyrai išlaikyti. Yra duomenų, kad šie žvėreliai puikiai plaukioja. Šie kapuciniai Kauno zoologijos sode gyvena nuo 1994.01.18, atvyko iš Varšuvos zoo. Mes juos vadiname Pipi - jis labai daug „šneka“, yra vadas, bei Širdute, nes ji, pakalbinta, visad prideda rankutę prie širdelės. Taip elgiasi ir jų vyresnysis sūnus. Kapuciniai labai mieli, kalbūs, gyvi beždžioniukai. Jų narvas visad

pritraukia daug lankytojų, nes jie „čiulba“ įvairiais balseliais, pypsi, ištaisinėja grimasa, laksto, kabarojasi ant šakų, uostinėja maistą, prikiša jį prie nosies, patrina į šaką, riešutus stengiasi sutraiškyti, daužydami į medį, langą ar sieną. Iš toli atpažįsta žmones ir pasveikina pypsėjimu ir čiulbėjimu. Kaimynystėje apsigyvenusi perukuotoji tamarina sulaukia didelio kapucinukų dėmesio. Pastaroji taip pat neabejinga savo kaimynams.

Kol kapucinai neturėjo prieauglio, tai labai gražiai draugaudavo su žmonėmis, taršydavo plaukus, užsilipę ant pečių, kišdavo savo „rankutes“ į kišenes, ieškodami skanumynų, čiupinėdavo laikrodį, vis bandydami atsikąsti ir paragauti. Bet, atsiradus jaunikliams, juos gina ir saugo, todėl gali užpulti, apdraskyti ar apkandžioti. Vyresnysis sūnus, gimęs 2001.07.26, moka ploti katutes, norėdamas paišdykauti ir atkreipti dėmesį ir yra pats drąsiausias. Kapucinams, kaip nė vienai kitai beždžionių rūšiai, tinka pasakymas: „Maivosi kaip beždžionė“.

Viso per 12 metų gimė penki mažyliai.

20. Pavianai anubiai, Papio anubis,

- paplitę Afrikoje nuo Gvinėjos iki Etiopijos. Visą dieną šios beždžionės praleidžia ant žemės, ieškomos pašaro. Sveria 25-30 kg, kūno ilgis apie 80 cm. Minta įvairiu augaliniu maistu, vabzdžiais, ropLIAIS, paukščių kiaušiniAIS, smulkiais žinduoliais. Miega, sulipę į medžius, vienas prie kito prisiglaudę. Pa[rastai nakvoja toje pačioje vietoje. Bandą sudaro suaugęs patinas, kelios patelės, jų vaikai ir jau paaugę jaunikliai. Lytiškai subręsta 3-4 metų amžiaus. Anubiai bandoje laikosi griežtų tarpusavio bendravimo taisyklių, vaikai ir jų motinos pakyla į hierarchijos – jiems tenka daugiau maisto, juos labiau saugo, globoja. Paaugliams sunkiau – jiems patiems reikia išsikovoti vietą bandoje. Veisiasi ištikus metus. Nėštumas trunka apie 6 mėnesius, paprastai gimsta vienas jauniklis. Labai retai gimsta dvynukai. 2004.12.14 mūsų zoologijos sode taip pat buvo gimę dvyniai, patinas ir patelė. Bet mažyliai neišgyveno. Patinėlis gimė negyvas, o patelė, nors ir buvo silpna, dar išgyveno beveik du mėnesius ir krito 2005.02.05.

Patelė Ūla pirmoji mūsų zoologijos sode gimusi šios rūšies beždžionė. Jos motina buvo atvežta kartu su dideliu būriu kitų pavianų iš Suchumio veislyno 1991 metų spalio mėnesį. Ūla gimė prieš Naujus metus, 1991 gruodžio 31 dieną. Gaujai vadovauja Baumas. Tokį vardą jis gavo, nes moka pasakyti tam tikra intonacija „baum-raum“. Jauniklius saugo tėvas ir kiti bandos nariai, užstoja juos ir motiną. Maždaug nuo 3 mėnesių amžiaus mažylis pradeda tyrinėti aplinką, bet nuo motinos laikosi per uodegos ilgį, iškilus mažiausiam pavojui, greitai pas ją sugrižta. Šios beždžionės mūsų zoosode išsiveisė 16 kartų.

Nelaisvėje anubiai išgyvena iki 30 metų.

21. Pabaiga

Užbaigiant, galiu tik dar kartą pakartoti, kad zoologijos sodų augintiniai ir už gročių išlieka žvėrimis su savo instinktais, prigimtimi. Mes jiems reikalingi kaip vyresnieji broliai ar draugai. Turime stengtis sudaryti kuo geresnes, artimesnes natūralioms, sąlygas. Labai norėčiau, kad taip galvotų ir valdžios vyrai ir moterys, nuo kurių priklauso pinigų skyrimas vienam ar kitam objektui. Su dabartiniu finansavimu zoologijos sodas gali tik egzistuoti, bet ne gyventi pilnavertį gyvenimą.